

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/teki-edukacyjn/polskie-podziemie-niepodleglos/lownik-i-biogramy-post/155993,Sipayllo-Maria-Anka-Rysia-19051990.html>

03.05.2024, 09:51

Sipayłło Maria „Anka”, „Rysia” (1905–1990)

Por. AK Maria Sipayłło „Anka”, „Rysia” (1905–1990), ur. 20 VI 1905 r., Berdyczów, Rosja (obecnie Ukraina). Pochodziła z rodziny urzędniczej. Początkowo nauki pobierała w rodzinnym mieście, ale maturę zdała w gimnazjum ogólnokształcącym w Lublinie, gdzie rodzina osiadła w 1920 r. Następnie Maria studiowała historię i polonistykę na Uniwersytecie Jagiellońskim. Po ukończeniu studiów rozpoczęła studia doktorskie (pracę złożyła w 1939 r.) i karierę naukową. Jako pielęgniarka uczestniczyła w obronie Lwowa we wrześniu 1939 r. W czerwcu 1942 r. została zaprzysiężona do AK w Warszawie, gdzie pełniła funkcję łączniczki, a następnie odpowiadała za wysyłanie kurierów w teren i odbieranie od nich poczty. W powstaniu warszawskim również kierowała pracą kurierów. Została ranna, a po kapitulacji opuściła stolicę wraz z ludnością cywilną. Pozostała w konspiracji, pracując w Dziale Łączności Kurierskiej Oddziału V KG AK, następnie „NIE” i DSZ. Po utracie łączności z DSZ w czerwcu 1945 r. nawiązała kontakt z Henrykiem Józewskim, który kierował Polskim Stronnictwem Demokratycznym. Zorganizowała łączność i kolportaż prasy tegoż ugrupowania. Pośredniczyła w utrzymywaniu kontaktów z WiN. W lipcu 1945 r. zdała egzamin doktorski na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pod koniec roku przeniosła się do Warszawy i podjęła pracę w Referacie Historycznym przy Gabinetie Ministra Oświaty. 17 XI 1946 r. została aresztowana w Warszawie przez UB, zdołała jednak zbiec. Przez następne lata pod fałszywym nazwiskiem ukrywała się Ostrówku w powiecie siedleckim, gdzie aresztowano ją dopiero 16 III 1953 r. 24 IX 1954 r. WSR w Warszawie skazał ją na karę dwunastu lat pozbawienia wolności. Sądzone ją m.in. z jej bratem Januszem. Osadzona w Inowrocławiu i Fordonie. Więzienie opuściła 24 XII 1956 r. Pracowała w Oddziale Starych Druków Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego i prowadziła badania naukowe związane z reformacją polską XVI i XVII w. Jej najważniejszym dziełem było wielotomowe wydawnictwo źródłowe *Akta synodów różnowierczych w Polsce*. Zmarła 5 XII 1990 r. w Warszawie.

Opcje strony